

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Congressen

Inclusion & Fusion

Georganiseerd door de NVRG
[Utrecht, 8 maart 2024]

Marcella van Zuidam

Op Internationale Vrouwendag vond het NVRG-jaarcongres plaats in het Beatrix Theater in Utrecht. Wellicht niet geheel toevallig. Het thema Inclusion & Fusion beoogde een dieper en breder begrip te creëren van menselijke interacties, zingeving en welzijn. Met aandacht voor culturele diversiteit, migratieachtergronden, lhbtq+ en gendervariatie. Bij mij riep het thema aanvankelijk gemengde gevoelens op. Diversiteit wakkerde mijn nieuwsgierigheid aan naar verschillen en mogelijkheden, inclusie daarentegen had een negatieve connotatie, want inclusie impliceert exclusie. Inclusie is immers nodig omdat exclusie gebruikelijk is als we niet voldoen aan de norm van onze maatschappij. Hierdoor worden onderliggende maatschappelijke discoursen pijnlijk duidelijk. 'Je hoort er niet bij als je anders denkt en voelt, en je moet daarop gecorrigeerd worden.' Fusie klinkt als het antwoord op dit paradoxale spanningsveld. Maar hoe kunnen we daar vorm aan geven zonder fusie als verlies te ervaren? Hoe maken we *samen* de wereld mooier, in onze praktijk en daarbuiten? Actuele vraagstukken, opgedeeld in vijf plenaire keynotes en twintig verschillende parallelworkshops waarin onderwerpen als minderheidsgroepen en zingeving verdieping kregen. Phyllis Döll (werkzaam als systeemtherapeut bij Phyllisofie en als opleider bij Civil

Care) was dagvoorzitter en begeleidde ons door het dagprogramma.

De reikwijdte van het thema werd duidelijk in de introductie van Marianne de Planque (voorzitter van de Congrescommissie van de NVRG en werkzaam als systeemtherapeut en teamleider bij de Opvoedpoli en als systeemtherapeut bij Koneksie). Zij startte met een divers overzicht van vroegere en hedendaagse ontwrichtingen in de wereld. Door de globalisering en multiculturele samenleving enerzijds en het etnocentrisme en individualisme anderzijds is een spanningsveld ontstaan. Hoe overbruggen we deze schijnbare tegenstellingen? Wat is de invloed van onze eigen culturele geschiedenis? Hoe nemen we die mee in gesprek?

Fariba Rhmaty (bestuursvoorzitter en medeoprichter van Expertisecentrum Transculturele Therapie en transcultureel systeemtherapeut) pleitte voor het creëren van transitionele ruimte waarin wij elkaar van mens tot mens kunnen ontmoeten, waarin oog en voeling is voor anders denken, anders voelen, andere levensstrategieën en een andere blik op omgang met geestelijke gezondheid. Voordat het mogelijk is om deze ruimte te creëren is het van belang om ons bewust te zijn van onze eigen culturele (voor)oordelen. Maar ook kennis over, ervaring met en vooral nieuwsgierigheid naar elkaars culturele achtergrond zijn onmisbaar om deze ruimte te maken. Welke woorden gebruiken wij om de opvattingen en gebruiken van een ander te beschrijven?

Métissages is het antwoord van Maria Roso Moro (hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie aan de Universiteit van Parijs,

werkzaam als onderzoeker en schrijver) op de vraag hoe we samen de wereld mooier kunnen maken. Vrijelijk vertaald uit het Frans: het co-creëren van een nieuw verhaal, waarbij aandacht is voor ieders perspectief. Moro doet onderzoek naar vluchtelingen en ziet veel frictie ontstaan door onbekendheid met onze eigen achtergrond en vooroordelen. Zij roept op om de nadruk te leggen op het ontmoeten in de verhalen en relaties (met aandacht voor de geestenwereld) en deze niet te meten aan de maatschappelijke norm, waardoor het dominante perspectief niet (meer) leidend hoeft te zijn. Overigens is métissages een opvallende woordkeuze van Moro, want letterlijk vertaald betekent het woord ras- en vermenging. Volgens een veelvoud aan artikelen op Google staat rasvermenging gelijk aan het degenereren van een ras. Hoe actueel en zwaarbeladen dit thema in Frankrijk is, haalde recent het internationale nieuws: Aya Nakamura is de meest beluisterde Franstalige artiest ter wereld, maar zou volgens radicaal-rechts niet Frans genoeg zijn om de Franse cultuur te vertegenwoordigen met een optreden tijdens de openingsceremonie van de Olympische Spelen in Parijs.

Volgens Jim van Os (werkzaam als hoogleraar psychiatrie en voorzitter van de Divisie Hersenen van het UMC Utrecht) behoeft de ggz een verschuiving van perspectief. Er is nood aan het contextualiseren van psychisch lijden, omdat demografische variabelen betere voorspellingen geven van psychopathologie dan welke andere onderzochte variabele dan ook. Des te meer omdat ons huidige zorgsysteem faalt om de jaarlijkse prevalentie van psychisch lijden te minderen, integendeel. Van Os hield een goed onderbouwd betoog voor een ecosysteem met waardegedreven samenwerkingen en epistemisch pluralisme (GEM) naar het voorbeeld van IJs-

land. Waar zijn verhaal in een zaal vol systemisch opgeleide mensen uiteraard goed viel, is dat een heel ander verhaal bij zijn vakgenoten en bij zorgverzekeraars. Hoe kan er meer draagvlak komen voor systeemvisie binnen onze organisatie van zorg? Waardoor lukt het in IJsland?

Kortom: hoe kunnen wij als systeemdenkers en -werkers zelf geïncludeerd worden in onze organisatie van zorg?

Creatieve hoop was het centrale thema van Justine van Lawick (gepromoveerd aan de universiteit van Bedfordshire en gepensioneerd opleider bij de NVRG). Opvallend waren de ogenschijnlijke tegenstrijdigheden in haar verhaal. Alleen zijn is nodig om ons verbonden te weten. Hoop voelen we het beste in donkere tijden. Kan het een wel zonder het ander? Bestaat er inclusie zonder fusie (en ruzie)? Van Lawick stelde dat mensen vooral hoop ervaren door te doen, niet door te praten. Zo werden bewegen, muziek, creëren en zorgen genoemd als hoopgevende activiteiten. Omdat 'hoop het geheugen van de toekomst is' pleitte ze voor manifesten als een vorm van hoop in actie.

In navolging van de woorden van Van Lawick om 'hoop te doen' bracht Ellen Grootoonk (werkzaam als sjamaan en coach bij sjamanistische praktijk Zicht op Zin) iets anders dan al haar voorgangers. Zij liet zij ons ervaren hoe je je ook verbonden kunt weten door te voelen. Wat voelen wij dat onze voorouders ons te vertellen hebben? Hoe nemen wij hen mee in ons leven?

Doorheen de keynotes en parallelsessies liep als rode draad een dringende oproep voor meer medemenselijkheid en een waardegedreven samenleving. Hoewel het uitlichten van minderheidsgroepen naar mijn idee juist het accent op het verschil legt en ik daarom niet zoveel op heb met (inter)nationale dagen, besef ik nu dat

mijn mening gekleurd is door witte oogkleppen. Vanuit schaamte tegenover mijn koloniale verleden en tegenover het veelvuldig hedendaags excluderen van minderheidsgroepen wil ik geen verschil maken tussen mensen. Echter, daarmee schiet ik tekort (door de bocht) want het verschil is er wel. Niet in waarde, wel in opvattingen en gebruiken. Door geen nadruk te leggen op de verschillen, doe ik

onbedoeld tekort aan de rijke diversiteit en aan de realiteit. Dus ik ben overstag: laten we de verschillen vieren. Zelfs als daar (inter)nationale dagen voor nodig zijn.

Marcella van Zuijdam is werkzaam als gedragkundige en systeemtherapeut bij SOVAK en als coördinator bij het Centrum voor Consultatie en Expertise. E-mail: marcellavanzuijdam@cce.nl

Uit liefde voor de stiel, ontmoetingsdag voor supervisors en opleiders

Studiedag georganiseerd door de BVRGS
[Mechelen, 14 maart 2024]

Skrållan De Maeyer

Op 14 maart volgde ik als supervisor in opleiding mijn eerste BVRGS-studiedag, een ontmoetingsdag voor supervisors en opleiders. Graag neem ik jullie mee naar mijn ervaring en naar wat de dag mij bood. Ik speelde een thuiswedstrijd op een heerlijke locatie, de vroegere brouwerij Lamot, met een prachtig uitzicht op de Mechelse trots, de Sint-Romboutskathedraal, en vlak bij een van de bruisende pleinen, de vismarkt, van onze mooie stad Mechelen. Het leverde een parallelproces op, want de sprekers op de studiedag zetten ons beroep van therapeut, supervisor en opleider al even mooi in de verf. Ik wist niet zo goed wat ik van deze dag mocht of kon verwachten. De inleiding leerde me alvast dat deze studiedag het resultaat is van een hardwerkende commissie die het belang van systemische supervisie voor systeemtherapeuten blijvend op de kaart wil zetten. Naast dat belang wensten ze ook vooral via verbinding en ontmoeting elke supervisor letterlijk en figuurlijk op de kaart te zetten door een plattegrond te voorzien waar elke

deelnemer zijn of haar naam kon prikken op de eigen werklocatie. Contact maken met jezelf als supervisor, inspiratie opsniven en het verbreden van je perspectieven werden als verlangens voor de dag geformuleerd.

In het plenaire gedeelte brachten Peter Adriaenssens en Liesbet Smeyers, beiden aan de basis van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling en nu gepensioneerd, in een gezellige woonkamersfeer, onder leiding van Annick Ruyts, reporter en moderator, hun persoonlijke ervaringen met psychotherapie en supervisie. Ze benadrukten het belang van het zoeken in de ontmoeting wat werkt met én voor alle betrokken partijen. Er was ruimte voor meerstemmigheid niet alleen vanuit de werkcontext, maar ook vanuit hun persoonlijke, kwetsbare levenssfeer. Zou de gezellige woonkamersfeer, het vertrouwde van elkaars gezelschap en de vele wateren die ze reeds samen doorzwommen hebben, de sprekers (on)bewust toelaten om die meer persoonlijke stemmen uit de transgenerationale levenssfeer aan bod te laten komen? Hun stemmen lieten ons toe ook in ontmoeting te gaan met onszelf. In het plenair gesprek kwamen de verschillende vormen van taal aan bod en het waarderen van het niet-spreken. Smeyers gaf als voorbeeld dat ze vaak gewerkt heeft met een rode draad, een bol wol, die geweven kon